

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Riktade hälsosamtal

Ordförandens förslag

1. Region Skåne genomför en pilot av riktade hälsosamtal i enlighet med föreslagen modell i rapporten ”*Resursbehov för erbjudande av hälsosamtal till valda åldersgrupper av vuxna invånare i Region Skåne*”.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att hösten 2020 återrapportera till hälso- och sjukvårdsnämnden hur pilotfas av riktade hälsosamtal utfallit och återkomma med förslag till nämnden avseende steg 2 nedan gällande eventuellt breddinförande av riktade hälsosamtal. Vidare ska varje steg av eventuellt breddinförande återrapporteras till hälso- och sjukvårdsnämnden och varje nytt steg av breddinförande fastställas av nämnden.
3. Hälso- och sjukvårdsnämnden anslår 5,5 miljoner kronor för genomförande av pilotfas år 2020 inom ramen för nämndens budgetpost för Hälsovalet. Finansieringen av ett breddinförande ska beaktas i nämndens internbudget för kommande år.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige följande

1. Regionfullmäktige fastställer avgift för riktade hälsosamtal till 0 kr.

Sammanfattning

I verksamhetsplan och budget 2020, regionfullmäktige 2019-06-17-18, § 32, framgår att riktade hälsosamtal på vårdcentral till alla personer i utvalda åldersgrupper ska införas och tillgängliggöras i hela Skåne. Riktade hälsosamtal är en metod för att systematiskt identifiera ohälsosamma levnadsvanor i syfte att kunna erbjuda stöd till förändring och därmed förebygga hjärt-kärlsjukdom och diabetes i befolkningen.

I ärendet finns följande dokument

1. Beslutsförslag 2019-09-02
2. Rapport - *Resursbehov för erbjudande av hälsosamtal till valda åldersgrupper av vuxna invånare i Region Skåne*

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

I Hälso- och sjukvårdsnämndens uppdrag för Region Skånes hälso- och sjukvård 2019 framgår att arbetssätt och val av metod för riktade hälsosamtal på vårdcentral skall fastställas under år 2019 och införas 2020.

Målet med riktade hälsosamtal är att främja hälsa hos befolkningen och förebygga insjuknande i hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Syftet är att identifiera deltagare som behöver någon form av insats.

Metoden utgår ifrån ett strukturerat arbetssätt, en personcentrerad samtalsmetodik och ett hälsofrämjande förhållningssätt som fokuserar på individens motivation och resurser. Modellen baseras på aktuell medicinsk evidens för hjärt-kärlprevention.

Riktade hälsosamtal bedrivs i dagsläget i Region Norrbotten, Region Västerbotten, Region Västernorrland, Region Gävleborg, Region Västmanland, Region Sörmland, Region Östergötland och Region Jönköpings län. Samtliga regioner arbetar sedan flera år, och i vissa fall sedan flera decennier, med modellen och i de flesta fall är mer än en åldersgrupp inkluderad. Studier mellan individer som erbjudits riktade hälsosamtal och individer som inte deltagit i sådana, påvisar generell gynnsamma hälsoeffekter avseende blodtryck, kolesterol, matvanor, psykisk ohälsa, vikt, m.m. Erfarenheter från Region Jönköping visar att dödligheten bland män som deltog i hälsosamtalen under två år var nästan halverad jämfört med män i motsvarande ålder i övriga Sverige vid långtidsuppföljningen efter 24 år. Bland dem som inte deltagit i hälsosamtalen var dödligheten tre gånger högre jämfört med deltagarna. Uppföljning av Region Västerbottens hälsoundersökningar under drygt 25 års tid visar att andelen dödsfall före 75 års ålder bland personer som deltagit i riktade hälsosamtal var cirka tio procent lägre än förväntat i jämförelse med motsvarande befolkning i Sverige. Resultat av riktade hälsosamtal till 55-åringar i Region Västmanland visar vid ettårsuppföljning på statistiskt signifikanta positiva effekter avseende BMI (body mass index), midja-stuss-kvot och midjemått i interventionsgruppen jämfört med kontrollgruppen samt minskad vikt, sänkt långtidssocker och ökad fysisk aktivitetsnivå.

En arbetsgrupp med representanter från Kunskapscentrum för levnadsvanor och sjukdomsprevention samt Region Skånes koncernkontor har under året utrett frågan om införande av riktade hälsosamtal i Region Skåne. Resultat av arbetet har sammanställts i rapporten *Resursbehov för erbjudande av hälsosamtal till valda åldersgrupper av vuxna invånare i Region Skåne*, se bilaga. I

rapporten föreslås modell för pilot och breddinförande av riktade hälsosamtal inom Region Skåne.

Framtagen modell föreslår följande:

Införandeprocessen utformas i etapper för att skapa förankring och egna kunskaper.

Steg 1: Pilotfas 40 åringar under år 2020 (cirka 10 vårdcentraler)

Steg 2: Breddinförande 40-åringar år 2021

Steg 3: Breddinförande 50-åringar

Steg 4: Breddinförande 60-åringar

Samtliga ovan nämnda regioner arbetar enligt denna föreslagna modell. Under år 2019 finns pågående införandeprocesser i Region Halland och Region Kronoberg. Diskussioner kring ett eventuellt införande pågår i Region Örebro, Region Dalarna och i Region Gotland.

För att modellen för riktade hälsosamtal ska kunna implementeras enligt rapportens förslag krävs att en ändamålsenlig IT-plattform identifieras. Den arbetsgrupp som utrett frågan under året har i juni 2019 initierat en process via avdelningen för digitalisering och IT avseende framtagande av en webblösning i enlighet med Region Jönköpings redan befintliga modell. Arbetsgruppens rekommendation är att denna process fortsätter under året. I den fortsatta processen ska ingå att utreda en eventuell sammanlänkning med Skånes Digitala Vårdsystem (SDV) efter att detta implementerats.

Enligt föreslagen modell sker breddinförande av riktade hälsosamtal till Region Skånes 40-åringar under år 2021. Därefter sker ett successivt införande av fler åldersgrupper.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Uppskattad budget för införande av riktade hälsosamtal till 40-åringar som pilotprojekt på 10 vårdcentraler under år 2020 uppgår till 5,5 miljoner kronor. I beloppet ingår ersättning till deltagande vårdcentraler samt kostnader för metod- och kompetensstöd. Finansiering sker i Hälso- och sjukvårdsnämndens internbudget 2020 inom posten för Hälsovalet.

Årliga kostnader vid stegvis breddinförande beräknas till cirka 13 miljoner för breddinförande 40-åringar, cirka 23 miljoner kronor för breddinförande 40- och 50-åringar samt 33 miljoner kronor för breddinförande 40-, 50- samt 60-åringar.

Nationellt ersätter de regioner som jobbar med riktade hälsosamtal vårdcentralerna per genomfört samtal. Den vanligaste ersättningsnivån är 1000 kronor per samtal och patient, vilket även föreslås i modell för Region Skåne.

Arbetsgruppens rekommendation är att erbjuda riktade hälsosamtal utan patientavgift. Det möjliggör för samtliga medborgare i målgruppen att delta i ett strukturerat preventivt arbete för bättre folkhälsa oberoende av ekonomisk situation. I vissa regioner erbjuds riktade hälsosamtal mot en mindre patientavgift, bland annat i Region Västerbotten, Region Jönköping, Region Skaraborg och Region Östergötland, men vanligast, sett ur ett nationellt perspektiv, är att samtal erbjuds utan kostnad för deltagarna. Erfarenheter från Region Gävleborg visar att deltagande påtagligt minskade under en period då patientavgift infördes för riktade hälsosamtal. Denna avgift togs bort efter två år, varefter deltagandet successivt ökade igen. I Region Jönköping erbjuds riktade hälsosamtal även till nyblivna föräldrar. Erfarenheten är att de som kallats till riktade hälsosamtal, samtidigt som de blivit föräldrar, valt att delta i de samtal som erbjudits kostnadsfritt inom barnhälsovården.

Samtliga ovan nämnda beräkningar inkluderar kostnader för IT-stöd om cirka 2 miljoner kronor per år. Dessa kostnader är i dagsläget inte utredda i väntan på fortsatt beredning och beslut kring den övergripande och hållbara IT-lösningen.

Juridisk bedömning

Samråd med regionjurist har inte bedömts nödvändig i ärendet.

Miljökonsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra negativ miljöpåverkan.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Samverkan/MBL-förhandling slutförs på regional nivå.

Uppföljning

Uppföljning av pilotinförande ska ske inför start av breddinförande 2021 och återrapporteras till hälso- och sjukvårdsnämnden under hösten 2020. Uppföljningen ska utvärdera implementering, modell samt deltagande.

Gilbert Tribo
Ordförande

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör